

ARTYKUŁ 7: Wpływ zmian klimatycznych na rolnictwo europejskie: wyzwania i rozwiązania

1. Wprowadzenie

Zmiana klimatu odnosi się do długoterminowych zmian temperatur i wzorców pogodowych. Zmiany te mogą być naturalne, spowodowane zmianami aktywności słonecznej lub dużymi erupcjami wulkanicznymi. Jednak od XIX wieku działalność człowieka jest głównym motorem zmian klimatycznych, głównie ze względu na spalanie paliw kopalnych, takich jak węgiel, ropa naftowa i gaz.

Negatywne skutki zmiany klimatu są już odczuwalne w całej Europie. Ekstremalne zjawiska pogodowe, w tym niedawne fale upałów w wielu częściach UE, już teraz powodują straty gospodarcze dla rolników i unijnego sektora rolnego. Przyszła zmiana klimatu może mieć również pewne pozytywne skutki ze względu na dłuższe okresy wegetacji i bardziej odpowiednie warunki uprawy, ale skutki te zostaną zniwelowane przez wzrost liczby ekstremalnych zdarzeń, które negatywnie wpłyną na sektor.

Celem niniejszego artykułu jest zatem dogłębne zrozumienie tego, w jaki sposób zmiana klimatu wpływa na rolnictwo w Europie oraz w jaki sposób innowacyjne inicjatywy mogą zaoferować praktyczne i zrównoważone rozwiązania w celu złagodzenia tych wyzwań.

2. Wpływ zmian klimatycznych na rolnictwo europejskie

Rolnictwo jest jednym z sektorów najbardziej dotkniętych zmianami klimatu. Europejscy rolnicy już teraz cierpią z powodu coraz większych upałów, susz i powodzi – tym samym skutkiem, którym próbują zapobiec niektóre polityki ekologiczne.

Zmiana klimatu nasiliła ekstremalne warunki pogodowe w Europie, wywierając znaczący wpływ na rolnictwo. Rosnące temperatury i nieregularne opady deszczu spowodowały spadek produkcji rolnej. Na przykład produkcja oliwy z oliwek z powodu suszy u głównych producentów w Europie osiągnęła rekordowo niski poziom w ciągu 12 miesięcy kończących się w czerwcu 2023 r.

Degradacja gleby i niedobór wody to coraz większe problemy. Według Europejskiej Agencji Środowiska (EEA) oczekuje się, że produkcja roślinna i zwierzęca znacznie spadnie w Europie Południowej ze względu na negatywne skutki zmiany klimatu, które mogą prowadzić do porzucania gruntów.

3. Wyzwania dla rolników

Europejscy rolnicy stoją przed wieloma wyzwaniami związanymi ze zmianą klimatu, w tym rosnącymi kosztami produkcji, pogarszającą się jakością i ilością produktów rolnych oraz koniecznością dostosowania swoich praktyk rolniczych do nowych warunków klimatycznych.

- Ekstremalne zjawiska pogodowe: Ekstremalne zjawiska pogodowe takie jak fale upałów, susze i powodzie, powodują znaczne straty gospodarcze. Na przykład w najgorętszym roku w historii pomiarów włoscy rolnicy ostrzegali, że niezwykle ciepła i sucha pogoda niszczy ich uprawy. Ekstremalne fale upałów spowodowały duże szkody w uprawach i straty w inwentarzu żywym.
- Niedobór wody: Niedobór wody już teraz dotyka rolników w podatnych na susze regionach Morza Śródziemnego. Włochy, jeden z najbardziej dotkniętych krajów, stanęły w obliczu jednej z najpoważniejszych susz w 2022 roku. W Hiszpanii rząd wskazał, że ponad jedna piąta gruntów jest zagrożona nieproduktywnością.

- Szkodniki i choroby: Zmiany klimatyczne nasilają również pojawianie się nowych szkodników i chorób. Na przykład rolnicy uprawiający ryż w Hiszpanii zauważyli, że ich plony zostały zmniejszone przez grzyby po tym, jak UE zakazała stosowania pestycydów, których używali, aby temu zapobiec.

4. Proponowane rozwiązania

Biorąc pod uwagę liczne wyzwania, jakie zmiana klimatu stawia przed rolnictwem europejskim, zidentyfikowano i zaproponowano różne rozwiązania mające na celu złagodzenie jej skutków i dostosowanie praktyk rolniczych do nowych warunków klimatycznych. Niektóre z nich przedstawiono poniżej:

- Ulepszone praktyki rolnicze: Zgodnie ze sprawozdaniem EEA kluczowe jest, aby przyszłe polityki UE ułatwiały i przyspieszały przejście na bardziej zrównoważone praktyki rolnicze. Proponuje się środki dostosowawcze, takie jak wprowadzenie upraw dostosowanych do zmiany klimatu, ulepszone techniki nawadniania, uprawy miedzowe i agroleśnictwo, dywersyfikacja upraw i rolnictwo precyzyjne.
- Polityki wspierające: Strategia UE w zakresie przystosowania się do zmiany klimatu jest kluczowym czynnikiem napędzającym działania adaptacyjne w Europie. Zasadnicze znaczenie ma włączenie kwestii przystosowania się do zmiany klimatu do różnych polityk UE, w tym do wspólnej polityki rolnej (WPR). Adaptacja na poziomie gospodarstw często nie jest jednak realizowana ze względu na brak finansowania, wsparcia politycznego i dostępu do technicznej wiedzy specjalistycznej.
- Restrukturyzacja systemu żywnościowego: Aby zmniejszyć emisję gazów cieplarnianych, Europa musi zrestrukturyzować swój system żywnościowy. Obejmuje to poprawę stosowania nawozów, skuteczności gospodarowania obornikiem i produktywności zwierząt poprzez hodowlę. Potrzebna jest również zmiana zachowań konsumentów, takich jak spożywanie mniejszej ilości mięsa i ograniczenie marnotrawienia żywności.
- Finansowanie i wsparcie: UE powinna priorytetowo traktować finansowanie działań adaptacyjnych poprzez wdrażanie WPR. Konieczne jest lepsze efektywne wykorzystanie już dostępnych środków przystosowawczych, które pomogą zachować lokalne ekosystemy i różnorodność biologiczną.

5. Konkluzja

Zmiana klimatu stanowi poważne wyzwanie dla rolnictwa w Europie, w tym ekstremalne zjawiska pogodowe, niedobór wody oraz pojawiające się szkodniki i choroby. Jednak poprzez wdrożenie polityki wspierającej, poprawę praktyk rolniczych i restrukturyzację systemu żywnościowego możliwe jest złagodzenie tych skutków. Dostosowanie się do tych nowych realiów ma zasadnicze znaczenie dla zapewnienia zrównoważonej przyszłości europejskiego rolnictwa.

6. Źródła

Abnett, K. (2024, February 14). Explainer: How climate change affects Europe's farmers. Reuters. <https://www.reuters.com/business/environment/how-climate-change-affects-europes-farmers-2024-02-14/>

Climate change threatens future of farming in Europe. (2019). European Environment Agency.
<https://www.eea.europa.eu/highlights/climate-change-threatens-future-of>

United Nations. (n.d.). What is climate change?. <https://www.un.org/en/climatechange/what-is-climate-change>

Climate change adaptation in the agriculture sector in Europe. (n.d.). European Environment Agency.
<https://www.eea.europa.eu/publications/cc-adaptation-agriculture>

Dimitris, Akritidis., Prodromos, Zanis., Roxanne, Suzette, Lorilla. (2023). Impact of climate change on agro-climatic zones in Europe under different RCPs. doi: 10.5194/egusphere-egu23-1235